

AZERBAIJAN

AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

Ekim - Kasım - Aralık

1964

YAZARLAR

- ★ A. Vahap Yurtsever
- ★ Prof. Dr. Tahir Çağatay
- ★ Prof. Saadet Çağatay
- ★ Mirza Bala
- ★ Cafer Cebbarlı
- ★ Yük. Müh. Kemal Lokman
- ★ Ejder Kurtulan
- ★ Müstak Karabağ
- ★ Ali Akış
- ★ Selâhattin Kılıç
- ★ Yaşar Kömek
- ★ Resul Budak
- ★ Tuğrul Artunkal
- ★ Sabir

Yıl: 13

Sayı :
7 - 8 - 9
(151 - 152 - 153)

KAYIPLARIMIZ :

HASAN BINEKTAR

Arkadaşımız Ahat Ural'ın Vandan bildirdiğine göre, Azerbaycan'ın Gence'li tanınmış mücahitlerinden Hasan Binektar, 21-22 Kasım 1964 tarihlerinde, aynı şehirde geçirdiği bir kalb krizi neticesinde hastanede vefat etmiştir. Hâdiseyi haber alan B. Ahat Ural cenazeyi camiye kaldırtmış ve tel vasıtasıyla Hasan Bey'in vefatı haberini Elâzığ'da bulunan ailesine ulaştırmıştır. Aile efradı geldikten sonra merhum Van mezarlığına defnedilmiştir. Kendisine Cenabı Haktan mağfiretler niyaz eder, kederdide aile efradına, dost ve yakınlarına başsağlıkları dileriz.

KULU HAN

Yine B. Ahat Ural'ın bildirdiğine göre, Azerbaycan'ın diğer ünlü bir mücahidi Kulu Han (Kerbelâi Hankulu) bundan üç buçuk ay önce Tahran'da Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Merhum Kulu Han, 1887 doğumlu olup, hürriyetseverliği dolayısıyla, Çarlık devrinde uzun müddet hapislerde kalmış ve tahliye edildikten sonra İran topraklarına iltica etmiş ve orada bir süre yaşadktan sonra tekrar Azerbaycan'a dönmüştür. Daha sonra Azerbaycan Milli Hareketine bütün varlığı ile katılmış ve 1929 yılında Rus - Bolşevik idaresine karşı silâhlı mücadeleye katı-

larak, dört-beş ay dağlarda çete harbi yapmış ve aynı yılın sonlarına doğru yeniden İran'a sığınarak vefatı gününe kadar orada yaşamıştır.

Merhum Kulu Han'a dahi Ulu Tanrı'dan mağfiretler niyaz eder, kederdide aile efradı, yakın ve dostlarına başsağlıkları dileriz.

«AZERBAJYCAN»

REŞİT RAHMETİ ARAT

(15/V/1900 - 29/XI/1964)

İstanbul Üniversitesi profesörlüğünden Reşit Rahmeti Arat, Kasım ayının son günlerinde, geçirdiği bir kalb krizinden kurtulamıyarak bu dünyaya gözlerini kapadı. Aslen Kazanlı olan ve Kazan civarında eski Ücüm'de dünyaya gelen Reşit Rahmeti Arat, orta öğrenimini Kazakistan'ın Kızılcar şehrinde Rus gymnaziya'sında ve son sınıfını da Harbin'de tamamlamıştır. Yüksek tahsilini ise Almanya'nın Berlin şehrinde ünlü Türkolog W. Bang'ın yanında doktora yapmak suretiyle bitirmiştir. Devrimizin ağır şartları altında, gurbette, muhacir ve yardımcısız olan Reşit Rahmeti Arat, büyük sıkıntılara göğüs gererek feyizli çalışmalarına devam edebilmiş, çalışkan ve zeki bir talebe olarak tanındığından hocaları tarafından desteklenmiş ve daha öğrenimini tamamlamadan, Berlin İlim Akademisinin Turfan hafriyatlarından elde edilmiş malzemesi-

ni tanzim ve tasnif işlerinde yardımcı olarak görevlendirilmiştir. Böylece, Rahmeti Bey'e, eski Türk kültürünün temeli olan Uygur devrini öğrenmek ve zamanının büyük âlimleriyle beraber çalışmak nasip olmuştur. O da bu büyük talihten âzami derecede faydalanarak hocası Prof. W. Bang'la beraber ve müstakillen Uygur metinleri üzerinde 1929-33 yılları arasında değerli ilmi neşriyat ta bulunmuş, bir taraftan da Berlin Üniversitesinde Kazan lehçesinin lek tölüğünü yaparak tadrisata devam etmiş ve üstün başarı gösteren ilim adamları sırasına katılmıştır. 1933 yılında İstanbul Üniversitesinde Profesörlüğe tayin edilmiş olan merhum, 31 yıllık çalışma devrinde öğretim vazifesi dışında Türk Dili ve Edebiyatının en önemil ve en eski eserlerinden olan Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig'ini ve Edib Ahmet Yünekî'nin Atebetü'l-hakayık'ını bugün kü dile çevirtileriyle işleyip neşretmiş, 1958'de ordinaryüslüğe yükseltilmiştir. Başlangıcından beri İslâm Ansiklopedisini idare etmiştir. F. Köprülü'nün 1940'da ayrılması üzerine bir süre Türkiyat Enstitüsünü idare etmiş ve bu vazifesi 1949-1950 ve 1950-1951 kış sémestlerinde Londra'ya misafir profesör olarak gidinceye kadar devam etmiştir. Türk dilinin önemil konuları üzerinde ilmi yazılar yazdığı gibi, İslâm Ansiklopedisi'nde de tarihî makaleleriyle Türk kültürü ve benliği üzerine, geniş bilgisi, metodlu çalışması ve sağlam ilmi görüşüyle ışık tutmuştur.

Azerbaycan dergisi, vatanını şerefle temsil eden bu değerli ilim adamının kayından duyduğu üzüntüyü belirtir, kederli ailesine, dostlarına, talebelerine ve bilhassa İdil-Ural'daki kardeşlerimize başsağlığı diler.

«AZERBAJYCAN»

NIYAZI KÜRDEMİR

1910 - 1964

Teessürle öğrendiğimize göre, Milli Azerbaycan Hükümetinin son Başkanı merhum Nesip Bey Yusufbeyli'nin oğlu Niyazi Kürdemir, Ankara'daki ikametgâhında, 24-25 Aralık 1964 gecesi ani bir kalb sarkesi neticesinde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

Merhum Niyazi Kürdemir, annesi Şefika Hanım tarafından Kiran Türkleri'nin ünlü siması İsmail Gasparalı'nın torunuydu.

Vefatı gününe kadar Niyazi Bey, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünde Neşriyat ve Futbol Federasyonunda Dış Münasebetler Müdürlüğünde ifa etmekte idi.

Bu hazin kayıpları dolayısıyla muhterem validesi Şefika Gasparalı'ya, eşi Nezaket Kürdemir'e çocuklarına ve tekmil yakın, dost ve benzerilerine başsağlığı, merhum Niyazi Kürdemir'e ise Ulu Tanrı'dan mağfiretler dileriz.

«AZERBAJYCAN»

TÜRKİSTAN MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİNİN BÜYÜK ÖNDERİ MERHUM MUSTAFA ÇOKAY'IN ANILMASI

26 Aralık 1964 Cumartesi günü saat 14,30'da, Ankara Türkocağı'nın teşebbüsü üzerine, Ocak Konferans Salonunda, Türkistan Millî Kurtuluş Hareketinin Büyük Önderi Mustafa Çokay'ın 23 üncü ölüm yıldönümünü anmak üzere, bir ihtifal töreni tertip edilmiştir. Ocak temsilcisi Bay Ayvaz Gökdemir tarafından açış konuşması yapıldıktan ve saygı duruşunda bulunulduktan sonra, merhum hakkında ilk konuşmayı Türkistan Millî Merkez Başkanı Profesör Doktor Tahir Çağatay yaparak, «Türkistan Millî Kurtuluş Hareketinde Mustafa Çokay'ın mevkii ve rolü» konusunu etraflı surette incelemiştir.

Onu takiben, milliyetçi genç şair B. Yavuz Bülent Bakiler kısa bir başlangıç konuşması yaptıktan sonra,

Kerkük Türkleri ile ilgili güzel bir şiirini okumuştur.

Müteakiben yine genç Türkçülerden B. Ayhan Inal ve B. Göktürk Mehmet Uytun, Türkistan ve umumiyetle esir Türklerle ilgili iki şiir okumuşlardır.

Son olarak da A. Vahap Yurtsever, merhum Mustafa Çokay'ın, Azerbaycan Millî Önderi Mehmet Emin Resulzade, Idil-Ural Kurtuluş Hareketi öncüsü Ayaz İshaki ve Kırım Millî Bağımsızlık Hareketi rehberi Cafer Seyit Ahmet Bey ile birlikte, Rus tahakküm idaresine karşı savaşan esir milletler cephesindeki mümtaz rollerini tebarüz ettirmiştir.

Anma töreninin tafsilâtı gelecek sayımızda dercedilecektir.

«AZERBAYCAN»

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
tarafından yayımlanan
aylık dergi

TÜRK KÜLTÜRÜ

1962 yılı Kasım ayından beri aralıksız çıkmaktadır.

Nüshası : 1 lira, yılığı : 12 lira

Adres : P.K. 14 Çankaya - Ankara

OKUYUNUZ — OKUTUNUZ — ABONE OLUNUZ